

මතුගම අධ්‍යාපන කලාපය

12 ශ්‍රේණිය - දෙවන වාර ඇගයීම් වැඩසටහන

ආර්ථික විද්‍යාව

පිළිතුරු පත්‍රය

I කොටස

(1) - II	(11) - III	(21) - IV	(31) - IV	(41) - IV
(2) - IV	(12) - I	(22) - III	(32) - II	(42) - IV
(3) - II	(13) - IV	(23) - V	(33) - III	(43) - II
(4) - III	(14) - III	(24) - IV	(34) - IV	(44) - I
(5) - IV	(15) - IV	(25) - I	(35) - II	(45) - II
(6) - IV	(16) - III	(26) - I	(36) - II	(46) - V
(7) - IV	(17) - IV	(27) - III	(37) - III	(47) - I
(8) - IV	(18) - I	(28) - I	(38) - I	(48) - I
(9) - II	(19) - II	(29) - II	(39) - V	(49) - IV
(10) - IV	(20) - II	(30) - III	(40) - II	(50) - III

II කොටස

01. I. හිඟකම යනු, අසීමිත මිනිස් වුවමනා සමඟ සාපේක්ෂව සසඳා බලන විට පවතින සම්පත් ප්‍රමාණය ප්‍රමාණවත් නොවීමයි.
- II. හිඟකම ආර්ථික විද්‍යාවේ කේන්ද්‍රීය ගැටළුව ලෙස සැලකීමට හේතු ලෙස,
 - සියලුම ආර්ථික කාරකයන්ට මෙය පොදුවීම.
 - හිඟකම සෑම සමාජයකටම පොදුවීම.
 - ඕනෑම සමාජයක් මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්නවලට මුහුණ දීම.
- III. සැපයුමේ හිඟකමක් සහිත භාණ්ඩ ආර්ථික භාණ්ඩ වන අතර ඒවායේ සම්පත් පිරිවැයක් හා ආවස්ථික පිරිවැයක් පවතී.
 ශූන්‍ය මිලක දී අසීමිත සැපයුමක් සහිත භාණ්ඩ ආර්ථික නොවන භාණ්ඩ වන අතර ඒවායේ සම්පත් පිරිවැයක් හෝ ආවස්ථික පිරිවැයක් නොපවතී.
 ආර්ථික භාණ්ඩයක් කිසිදු විටෙක ආර්ථික නොවන භාණ්ඩයක් බවට පත් නොවන අතර ආර්ථික නොවන භාණ්ඩ ආර්ථික භාණ්ඩ බවට පත්වන අවස්ථා පවතී. එසේ වන්නේ ආර්ථික නොවන භාණ්ඩයක් සඳහා සම්පත් පිරිවැයක් හා ආවස්ථික පිරිවැයක් දැරීමට සිදුවන අවස්ථාවලදී ය.
 උදා :- කිමිදුම්කරුවන් කිමිදීමේ දී භාවිත කරන ඔක්සිජන් රෝගීන්ට ලබා දෙන ඔක්සිජන් සූර්ය බල ශක්තියෙන් නිපදවන සූර්යකෝෂ බෝතල් කළ පානීය ජලය

II. එකඟ වේ.

ස්වභාවික සම්පත් යනු නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා යොදා ගන්නා ස්වභාවධර්මයෙන් ලැබී ඇති සම්පත් ය.

උදා:- වන සම්පත

මත්ස්‍ය සම්පත

බනිජ සම්පත

ලෝකයේ සෑම ආර්ථිකයක් තුළම ස්වභාවික සම්පත් ඒකාකාරී ලෙස ව්‍යාප්ත වී ඇති අතර ව්‍යාප්තියේ විවිධත්වයක් පවතී. නමුත් රටවල් තම රට සතු ස්වභාවික සම්පත් ප්‍රයෝජනයට ගෙන ආර්ථික සංවර්ධනය කරා පැමිණ ඇත.

උදා:- ★ ජපානය ස්වභාවික සම්පත් හිමි රටක් වුවත් පවතින හිඟ සම්පත් තාක්ෂණය සමග මුසු කරමින් ඉහළ ආර්ථික සංවර්ධනයක් කරා ළඟා වී ඇත.

★ මැද පෙරදිග රටවල් බනිජ තෙල් මතින් ආර්ථික දියුණුව කරා ළඟා වීම.

★ සිංගප්පූරුව, හොංකොං වැනි රටවල ස්වභාවික පිහිටීම මතින් ආර්ථික සංවර්ධනය කරා ළඟා වීම.

නමුත් සමහර රටවල ස්වභාවික සම්පත් පැවතුණ ද තාක්ෂණික නොදියුණු බව හා හිඟකම නිසා ආර්ථික සංවර්ධනය අඩාල වී ඇත.

IV. මානව සම්පතෙහි ඵලදායිතාව වර්ධනය කිරීම සඳහා මානව ප්‍රාග්ධනය හරහා සිදු වේ. ඒ හරහා නිෂ්පාදනයේ ප්‍රමාණාත්මක හා ගුණාත්මක බව ඉහළ නංවා ගත හැකිය.

මානව ප්‍රාග්ධනය යනු වැඩි දියුණු කළ ශ්‍රමය නැතහොත් නිපුණතාවය සහිත ශ්‍රමයයි. ශ්‍රමයේ නිපුණතාව වර්ධනය කිරීමට ගත හැකි ක්‍රියා ලෙස,

- අධ්‍යාපන පහසුකම් වර්ධනය කිරීම.
- ගුණාත්මක බවෙන් යුතු සෞඛ්‍ය සේවයක් පවත්වා ගැනීම.
- වෘත්තීය පුහුණු අවස්ථා වර්ධන කිරීම.
- පර්යේෂණ කිරීමේ පහසුකම් වර්ධනය
- අත්දැකීම් තුළින් වෘත්තීය නිපුණතා වැඩි දියුණු කර ගැනීම.

V. සමාජ ප්‍රාග්ධනය යනු, සමාජ අන්තර් සබඳතා ගුණාත්මකව හා ප්‍රමාණාත්මකව වර්ධනය කෙරෙන ආයතන, ප්‍රතිමාන, සාරධර්ම, සමිති සාමාජිකයන් හා සම්බන්ධතා ජාලයන් ය.

උදා:- මරණාධාර සමිති

සරණ සමිති

ස්වභාවික ප්‍රාග්ධනය යනු, ආර්ථිකයක පවත්නා ස්වභාවික සම්පත්ය.

උදා:- භූමිය

ගංගා

බනිජ

02. I. (අ) කා සඳහා නිෂ්පාදනය කරනු ලැබේ ද යන්න වෙළඳ ආර්ථිකයක විසඳුමේ සාධක වෙළඳපොළ නිකුත් කරන මිල සංඥාවලට අනුවය.

වෙළඳපල ආර්ථිකයක ආදායම් බෙදීයාම සිදුවන්නේ පුද්ගලයන් සතු නිෂ්පාදන සාධක හිමිකාරිත්වය හා සාධක මිල ගණන් මතයි. සාධක ඉල්ලුම හා සාධක සැපයුම මත ඉන් හුවමාරු වන ප්‍රමාණය තීරණය වේ. ඒ අනුව සාධක උපයන ආදායම තීරණය වේ. උපයන ආදායම මත ඔවුන්ගේ සාපේක්ෂව ක්‍රය ශක්තිය තීරණය වේ. (ලකුණු 02)

(ආ) කා සඳහා නිෂ්පාදනය වේද යන්න සැලසුම් ගණන් ආර්ථිකයක නිෂ්පාදනය බෙදී යාම මධ්‍ය ගතව තීරණය කෙරේ. නිෂ්පාදනයේ බෙදී යාම පුද්ගල ආදායම මත තීරණය කෙරේ. නිෂ්පාදනයේ බෙදී යාම පුද්ගල ආදායම මත තීරණයවන අතර එය වැටුප් මට්ටම සහ භාණ්ඩ හා මිල මත තීරණය වේ.

වැටුප් මට්ටම හා භාණ්ඩ හා සේවාවල මිල ගණන් සැලසුම් අධිකාරිය විසින් තීරණය කරයි. (ලකුණු 02)

II. කුටුම්භ, ආණ්ඩුව, ව්‍යාපාරික අංශය, කම්කරු සංවිධාන, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන (ලකුණු 02)

- කුටුම්භයක් යනු එකම වහලක් යට පොදු අයවැයකින් අවශ්‍යතා සපුරා ගන්නා ඒකකයකි. නිෂ්පාදන සාධක සැපයීම, භාණ්ඩ සේවා මිල දී ගැනීම් පරිභෝජනය පිළිබඳ, ඉතිරි කිරීම් පිළිබඳ තීරණ ගනී.
- ආණ්ඩුවක් පැවතීම සෑම රටකටම පොදු ලක්ෂණයකි. සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාවය, නීතිය හා සාමය ස්ථාපිත කිරීම, ආර්ථික වාද්දිය වේගවත් ස්ථායීතාවය තහවුරු කිරීම වැනි දෑ වලට අදාළ තීරණ ගැනීම.
- ව්‍යාපාරික අංශය භාණ්ඩ හා සේවා නිපදවීම හා බෙදා හැරීම වෙනුවෙන් සම්පත් හසුරුවන ඒකකය හෝ මෙය රාජ්‍ය හෝ පෞද්ගලික හිමිකම යටතේ කුමක් නිපදවිය යුතු ද, කෙසේ නිපදවිය යුතු ද යන්න තීරණ ගනී.
- ආර්ථික පද්ධතියක් තුළ තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියට සැලකිය යුතු බලපෑමක් කරන කණ්ඩායම කම්කරු සංවිධාන වේ. සේවා නියුක්තිය, වැටුප් මට්ටම යන දෑ සඳහා බලපෑම් කරයි. (ලකුණු 04)

(තවත් ඕනෑම නිර්ණායක ලියා තිබිය හැකිය.)

III. සමාජවාදී වෙළඳපල ආර්ථිකය සමාජීය වෙළඳපල ආර්ථිකය වඩා හාත්පසින්ම වෙනස් යැයි සලකනු ලබන්නේ පහත සඳහන් වෙනස්කම් දක්නට ලැබෙන බැවිනි.

1. සමාජවාදී වෙළඳපල ආර්ථිකයේ නිෂ්පාදන සම්පත් රජයට හිමිවන අතර සම්පත් භාවිතය පිළිබඳ තීරණ ගැනීම වෙළඳපල ක්‍රියාවලියට පැවරීම.
සමාජීය වෙළඳපල ආර්ථිකයේ නිෂ්පාදන සම්පත් පුද්ගලික අංශයට වන අතර සම්බන්ධීකරණ කටයුතු යාන්ත්‍රණයෙන් වීම.
2. සමාජවාදී වෙළඳපල ආර්ථිකය මූලික වශයෙන් සමාජවාදී දර්ශනයක් මත මෙහෙයවන වෙළඳපල බලවේග ක්‍රියාත්මක කිරීමට ඉඩ සලසා ඇත.
සමාජීය වෙළඳපල ආර්ථිකය සමාජ සාධාරණත්වය දැඩිව අවධාරණය කෙරෙන අතර එහිදී රජයට විශාල කාර්ය භාරයක් පවරා තිබීම.
3. සමාජවාදී වෙළඳපල ආර්ථික පද්ධති “ චීනය” වැනි රටවල සමාජීය වෙළඳපල ආර්ථික පද්ධති, ජර්මනිය, නෝර්වේ, ස්විට්සර්ලන්තය වැනි රටවල

(උදාහරණ සහිතව ඕනෑම කරුණු 2 කට ලකුණු - 4)

IV. (අ) ආර්ථික කාර්යක්ෂමතාවය යනු සමාජයේ පුරවැසියන්ගේ වුවමනා සපුරාලීම සඳහා ආර්ථිකයේ සීමිත සම්පත් කාර්යක්ෂමව උපයෝජනය කිරීම වේ. මෙය ඉටුවීම සඳහා කාර්යක්ෂමතා 2ක් එකවර අත්කර ගත යුතුය.

1. නිෂ්පාදනයේ කාර්යක්ෂමතාව - පූර්ණ නිෂ්පාදනය, පූර්ණ සේවා නියුක්තිය
2. සම්පත් බෙදා හැරීමේ කාර්යක්ෂමතාවය - ආන්තික ප්‍රතිලාභ, ආන්තික පිරිවැය (ල - 02)

(ආ) ආර්ථික නිදහස

මින් අදහස් වන්නේ ව්‍යාපාරික අංශයට, පාරිභෝජකයන්ට හා කම්කරුවන්ට තමන්ගේ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්වල නිරතවීමේ දී නිදහසක්, ඒවා කිරීමට අවශ්‍ය පරිසරය නිර්මාණය කිරීමයි. එනම් ව්‍යාපාරික නිදහස, වෙළඳාම් නිදහස, රාජ්‍ය මූල්‍ය නිදහස, ආයෝජන නිදහස, දේපළ පිළිබඳ නිදහස, ශ්‍රම වෙළඳපළ නිදහස, යනාදී දක්නට ලැබීම. (ල - 02)

V. තේරීම ආවස්ථික පිරිවැය සම්බන්ධව වැදගත් වන කරුණු

- ★ ආවස්ථික පිරිවැය මූල්‍ය සංකල්පයක් නොව මූර්ත සංකල්පයක් බව
- ★ ආවස්ථික පිරිවැය ආත්මගත සංකල්පයක් බව.
- ★ ආවස්ථික පිරිවැය නිසා බාහිර පිරිවැයක් ද පවතී.

(කෙටියෙන් පැහැදිලි කර ඉදිරිපත් කිරීමට ල - 04)

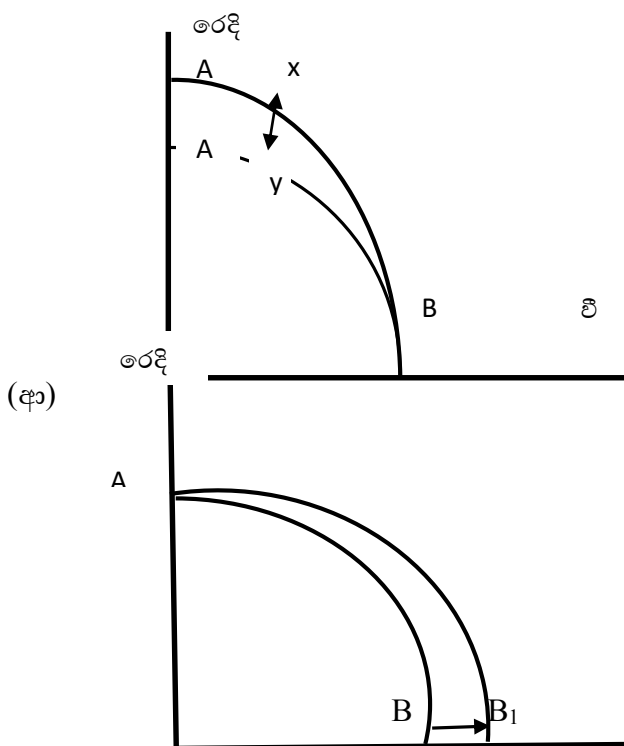
3. I. උපකල්පන

- සැලකිල්ලට ගන්නා කාලච්ඡේදය තුළ ආර්ථිකය සතු සම්පත් සම්භාරය නොවෙනස්ව පැවතීම.
- පූර්ණ සේවා නියුක්තියක් නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාවන් ඉටු වන ආකාරයට සියලුම සම්පත් නිෂ්පාදන කටයුතුවලට යොදා ගනී.
- සැලකිල්ලට ගන්නා කාලය තුළ නිෂ්පාදන කටයුතුවලට යොදා ගන්නා තාක්ෂණය නොවෙනස් වීම.
- ආර්ථිකය සතු සියලුම සම්පත් භාවිත කර භාණ්ඩ දෙවර්ගයක් පමණක් නිෂ්පාදනය කිරීම.

II. වැඩෙන ආවස්ථික පිරිවැයක් ඇතිවන්නේ

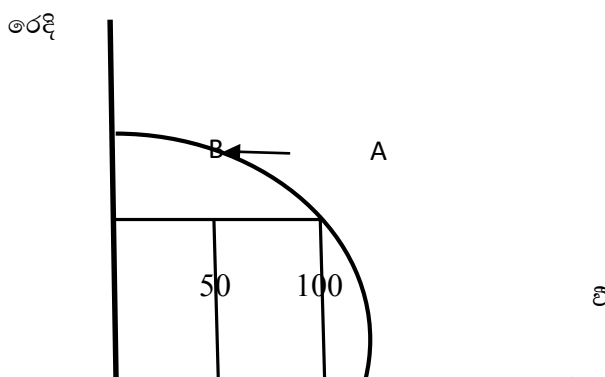
- සම්පත් සමජාතිය නොවීම.
- එක් කර්මාන්තයකට කාර්යක්ෂමවන සම්පත් අනෙක් කර්මාන්තයට ද ඒ අයුරින්ම කාර්යක්ෂම නොවීම.
- භාණ්ඩ වර්ග දෙක නිපදවීම සඳහා යොදා ගැනෙන තාක්ෂණය එකිනෙකට වෙනස් වීම.

III. (අ)

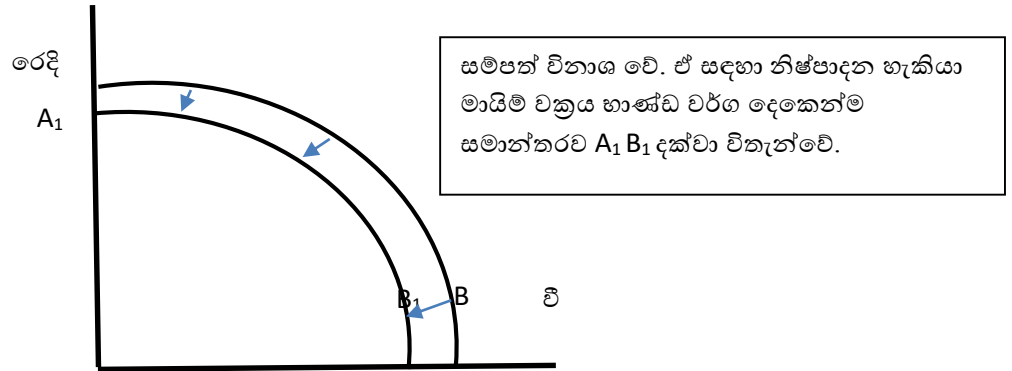
රෙදි නිෂ්පාදනයේ යෙදී පුහුණු ශ්‍රමිකයින්ගේ බාහිර සංක්‍රමණයට සතු මා A, B වේ. වී නිෂ්පාදනය එසේ පවතින අතර රෙදි නිෂ්පාදනය පහත වැටේ.

(ඇ) වී ඉල්ලුම අඩු වීම මගින් එම භාණ්ඩයේ නිෂ්පාදනය අඩු වේ. එවිට එම භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය සඳහා භාවිතා කළ සම්පත්වල උන සේවා නියුක්තියක් ඇති වේ. රෙදි නිෂ්පාදනය පෙර පරිදි පවතී.

වී ඉල්ලුම අඩු වීම මගින් එම භාණ්ඩයේ නිෂ්පාදනය අඩුවේ. එවිට එම භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය සඳහා භාවිතා කළ සම්පත් වල උන සේවා නියුක්තියක් ඇතිවේ. රෙදි නිෂ්පාදනය පෙර පරිදිම පවතී.

(ඇ) සම්පත් විනාශ වේ. ඒ නිසා නිෂ්පාදනය සතු භාණ්ඩ වර්ග දෙකෙන්ම සමානාන්තරව A, B, දක්වා විතැන්වේ.

IV. නිෂ්පාදන කාර්යයේ දී අවම නිෂ්පාදන පිරිවැයක් යටතේ අදාළ භාණ්ඩ හා සේවා සංයෝජනය කිරීම. එනම් දෙන ලද යෙදවුම් ප්‍රමාණයකින් උපරිම නිමැවුමක් ලබා ගැනීම / දෙනලද නිමැවුමක් අවම යෙදවුම් ප්‍රමාණයකින් නිපදවීම.

මේ සඳහා - පූර්ණ සේවා නියුක්තිය පූර්ණ නිෂ්පාදනය යන කොන්දේසි දෙකම ඉටුවිය යුතුය.

සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව ලෙස හඳුන්වන්නේ සමාජයට වඩාත් අවශ්‍ය කරන භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා සමාජය සතු සීමිත සම්පත් යොදා ගැනීම. මේ සඳහා ආන්තික පිරිවැය ආන්තික ප්‍රතිලාභ වලට සමාන විය යුතුය.

4. (I) ඉල්ලුම් නීතිය යනු යම් නිශ්චිත කාල පරිච්ඡේදයක් තුළ දී සලකා බලන භාණ්ඩයක ඉල්ලුමට බලපාන සාධක අතරින් එහි මිල හැර සෙසු සාධක සියල්ල ස්ථාවරව තිබිය දී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිලත් එහි ඉල්ලුම් ප්‍රමාණයක් අතර පවතින ප්‍රථිලෝම සම්බන්ධතාවයි.

$$Q_d = 2f(p_x) \text{ ප}$$

ඉල්ලුම් නීතිය ක්‍රම 3ක් දැක්වේ.

- (i) ඉල්ලුම් ලේඛණයක් තුළින්
- (ii) ඉල්ලුම් වක්‍රයක් තුළින්
- (iii) ඉල්ලුම් සමීකරණයක් තුළින්

★ ඉල්ලුම් න්‍යාය යනු නිශ්චිත කාල පරිච්ඡේදයක් තුළ සලකා බලන භාණ්ඩයක ඉල්ලුම් ඊට බලපාන සාධක මත රඳා පවතිනවාය යන්නයි.

$$Q_d = f(p, p_m, T, y, N, O)$$

(II) මින් පිළිබිඹු වන්නේ කාලයක් සමඟ පරිගණක පිළිබඳ වක්‍රය දකුණය විතැන් වී ඇති බවය. මෙහිලා බලපා ඇත්තේ තාක්ෂණික දියුණුව වැනි හේතුවක් විය හැකිය.

(III) ඉල්ලුම් වක්‍රයක් අදිනුයේ සලකා බලන භාණ්ඩයේ හැර අනෙකුත් කරුණු (ආදායම ඇතුළුව) ස්ථාවරව පවතී යන උපකල්පනය මතය. එබැවින් ඉල්ලුම් ප්‍රමාණයක් අතර ඇති ප්‍රථිලෝම සම්බන්ධයයි.

ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වෙනස් වීම යනුවෙන් දැක්වෙනුයේ අනිකුත් කරුණු නොවෙනස්ව තිබිය දී ,සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල පමණක් වෙනස් වන විට ඉල්ලුම් ප්‍රමාණයේ හටගන්නා වෙනස් වීමයි.

අනිකුත් කරුණු නොවෙනස්ව තිබියදී තිබියදී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල පමණක් වෙනස් වන විට ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වෙනස් වනුයේ ආදායම් හා ආදේශන ප්‍රථිවිපාකවල ප්‍රථිඵල වශයෙනි.

(IV) අ) අඩු වේ. ආ) වැඩි වේ.

ඇ) මිල වැඩිවන ප්‍රතිශතයෙන් අය භාරය වැඩි වේ.

ඊ) කිව නොහැක උ) වෙනස් නොවේ.

- (V) ★ භාණ්ඩයක් නිර්වචනය කර ඇති ආකාරය
- සලකා බලන භාණ්ඩයට පවතින ආදේශන සංඛ්‍යාව
- ★ සලකා බලන භාණ්ඩයට මත ආදායමින් වැය ප්‍රතිශතය
- ★ භාණ්ඩයෙන් ලැබිය හැකි ප්‍රයෝජන සංඛ්‍යාව
- ★ සලකා බලන භාණ්ඩයේ ස්වභාවය

5. (I) (අ)

$$\begin{aligned}
 Q_d &= Q_s \\
 60 - 10p &= -20 + 10p && \text{(ලකුණු 02 යි)} \\
 - 20p &= -80 \\
 \underline{p} &= \underline{4} \quad \text{සමතුලිත මිල}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 Q_d &= 60 - 10p \\
 &= 60 - 10(4) && \text{(ලකුණු 02 යි)} \\
 &= \underline{20} \quad \text{(ඒකක) සමතුලිත ප්‍රමාණය}
 \end{aligned}$$

(ආ)

$$\begin{aligned}
 PED &= -b \times \frac{P}{Q_d} && \text{(ලකුණු 01 යි)} \\
 &= -10 \times \frac{4}{20} && \text{(ලකුණු 01 යි)} \\
 &= \underline{-2} && \text{(සෘණ නොමැතිනම් ලකුණු 03 යි)}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 PES &= b \times \frac{P}{Q_s} && \text{(ලකුණු 01 යි)} \\
 &= 10 \times \frac{4}{20} \\
 &= \underline{2} && \text{(ලකුණු 01 යි)}
 \end{aligned}$$

(ඉ)

$$\begin{aligned}
 &= \text{පාරිභෝගික අතිරික්තය} + \text{නිෂ්පාදන අතිරික්තය} \\
 \text{ආර්ථික අතිරික්තය} &= \frac{c/\text{ඉ/මිල} - \text{ස/මිල} \times \text{ස/ප්‍ර}}{2} + \frac{\text{ස/මිල} - \text{අවම සැපයුම්}}{2} \\
 &= \frac{6 - 4 \times 20}{2} + \frac{4 - 2 \times 20}{2} \\
 &= 2 \times 10 + 2 \times 10 \\
 &= 20 + 20 \\
 &= \underline{40} && \text{(ලකුණු 01 යි)} \\
 &&& \text{(සුත්‍රයට ලකුණු 01 යි)}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{පාරිභෝගික පැහැදීම (රු.)} &= \text{මිල} \times \text{මිල දී ගන්නා ප්‍රමාණය} \\
 &= 4 \times 20 \\
 &= \underline{80} && \text{(ලකුණු 02 යි)}
 \end{aligned}$$

(III)

- ★ නිෂ්පාදන සාධක ආදේශ කිරීමේ හැකියාව (සාධක සංවලතාවය)
- ★ සැපයුම් තීරණ ගැනීමට අදාළ කාලය
- ★ භාණ්ඩයේ ස්වරූපය (ගබඩා කර තැබීමේ හැකියාව)
- ★ තොග පවතී ද නැද්ද යන්න මත
- ★ ධාරිතාවය පිළිබඳ නම්‍යතාවයක් පැවතීම (අතිරේක ධාරිතාවයක් තිබේ)
- ★ නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා යොදා ගැනෙන යෙදවුම්වල ස්වරූපය

(එක් කරුණකට ලකුණු 01 බැගින්)

(IV) ★ යෝග්‍ය ආර්ථික විද්‍යා සංකල්පය භාණ්ඩයක් නිර්වචනය කරන ආකාරය (මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාව තීරක)
(ල. 01)

★ මිල වෙනස් වූ භාණ්ඩය පටු නිර්වචනය සහ පුළුල් නිර්වචනය ලෙස ප්‍රධාන කොටස් දෙකකට බෙදිය හැකි මිල වෙනස් වූ භාණ්ඩය පටු ලෙස නිර්වචනය කළ විට නම්‍ය ඉල්ලුමක් ද පුළුල් ලෙස නිර්වචනය කළ විට අනම්‍ය ඉල්ලුමක් ද පවතී. (ල.01)

★ ඒ අනුව එළවළු ලෙස නිර්වචනය කිරීම පුළුල් නිර්වචනයක් වන බැවින් අනම්‍ය ඉල්ලුමක් පවතී. කැරට් ලෙස නිර්වචනය කළ විට එය පටු නිර්වචනයකි. කැරට් සඳහා ඇත්තේ නම්‍ය ඉල්ලුමකි. එයට හේතුව කැරට් වෙනුවට භාවිතයට ගත හැකි වෙනත් එළවළු වර්ග විශාල ප්‍රමාණයක් වෙළඳපොළේ පැවතීමයි. (ල.01)

6. (I) (අ)

(P)	ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය	සැපයුම් ප්‍රමාණය	අධි ඉල්ලුම	අධි සැපයුම
1	20	12	+8	-8
2	18	14	+ 4	-4
3	16	16	0	0
4	14	18	- 4	+4
5	12	20	- 8	+8

(ආ)

$$\begin{aligned}
 Q_d &= a - bp & Q_s &= a + bp \\
 Q_d &= a - \frac{\Delta Q_d}{\Delta p} p & Q_s &= a + \frac{\Delta Q_s}{\Delta p} p \\
 Q_d &= a - \frac{2}{1} p & Q_d &= a + \frac{2}{1} p \\
 Q_d &= a - 2p & Q_d &= a + 2p \\
 20 &= a - 2 \times 1 & 12 &= a + 2 \times 1 \\
 20 &= a - 2 & 12 &= a + 2 \\
 20 + 2 &= a & 12 - 2 &= a \\
 22 &= a & 10 &= a \\
 \underline{Q_d} &= \underline{22 - 2p} & \underline{Q_s} &= \underline{10 - 2p}
 \end{aligned}$$

(ඇ)

$$\begin{aligned}
 E_d &= Q_d - Q_s & E_s &= Q_d - Q_s \\
 &= (22 - 2p) - (10 + 2p) & &= (10 + 2p) - (22 - 2p) \\
 &= 22 - 2p - 10 - 2p & &= 10 + 2p - 22 - 2p \\
 &= \underline{12 - 4p} & &= \underline{-12 + 4p}
 \end{aligned}$$

(II) (අ) පූර්ණ අනම්‍ය වේ.

(ආ) පූර්ණ අනම්‍ය වේ

(ඇ) පූර්ණ අනම්‍ය වේ

(ඈ) පූර්ණ අනම්‍ය වේ

(III) ★ ආදේශන භාණ්ඩයක මිල පහළ යාම.

★ අනුපූරක භාණ්ඩයක මිල ඉහළ යාම.

★ පාරිභෝගික අහිරුළිය වැඩි වීම.

★ ගැනුම්කරුවන් භාණ්ඩය මිලට ගැනීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම.

7. (I) ★ නිෂ්පාදනය කරනු ලබන භාණ්ඩ ඒකකයක් මත නිශ්චිත රුපියල් ප්‍රමාණයක් අය කිරීම ඒකක බදු වන අතර භාණ්ඩ හා සේවා වටිනාකම මත ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් බදු අය කිරීම වටිනාකම් බදු ලෙස සැලකේ.

(ලකුණු 02 යි)

★ පෙට්‍රල් ලීටරයක් මත රු. 5/= ක බද්දක් පැනවීම ඒකක බදුවලට අදාළ වන අතර එකතු කළ අගය 10 % ක බදු ප්‍රතිශතයක් අය කිරීම වටිනාකම් බදුවලට අදාළ වේ.

(ලකුණු 01 යි)

★ ඒකක බදු පැනවීම නිසා මූලික පැවති සැපයුම් වක්‍රයට සමාන්තරව නව සැපයුම් වක්‍රය වමට විතැන් වන අතර වටිනාකම් බදු නිසා සැපයුම් වක්‍රය සමාන්තරව වමට විතැන් නොවන අතර එය තීරණය වන්නේ ඒ ඒ ඒකකය සඳහා නිෂ්පාදකයින් බලාපොරොත්තු අවම සැපයුම් මිල කවරේ ද යන්න මතය (ලකුණු 01 යි)

(II) (අ)

සමතුලිත ප්‍රමාණය සෙවීම

$$\begin{aligned} Q_d &= Q_s \\ 350 - 10p &= -40 + 5p \\ -15p &= -390 \end{aligned}$$

$$P = \underline{26} \text{ (සමතුලිත මිල)}$$

(ල.01)

$$\begin{aligned} Q_d &= 350 - 10p \\ &= 350 - 10(26) \\ &= 350 - 260 \\ &= \underline{90} \end{aligned}$$

(ල.01)

(ආ) බද්දට පසු සමතුලිත මිල සෙවීම

$$\begin{aligned} Q_d &= Q_s \\ 350 - 10pb &= -40 + 5ps \\ 350 - 10pb &= -40 + 5(pb - t) \\ 350 - 10pb &= -40 + 5(pb - 6) \\ 350 - 10pb &= -40 + 5pb - 30 \\ -15pb &= -420 \\ P_b &= \underline{28} \text{ (ලකුණු 01 යි)} \end{aligned}$$

බද්දට පසු සමතුලිත ප්‍රමාණය සෙවීම

$$\begin{aligned} Q_d &= 350 - 10pb \\ &= 350 - 10(28) \\ &= 350 - 280 \\ &= \underline{70} \text{ (ඒකක)} \end{aligned} \quad (\text{ලකුණු 01})$$

(ඉ) බද්දට පෙර ආර්ථික අතිරික්තය = බද්දට පෙර පාරිභෝගික අතිරික්තය + බද්දට පෙර නිෂ්පාදන අතිරික්තය

$$\begin{aligned} &= \frac{C/ \text{ ඉ/ මිල} - \text{ස/ මිල} \times \text{ස/ප්‍ර}}{2} + \frac{\text{ස/ මිල} - \text{අවම සැපයුම් මිල}}{2} \\ &= \frac{(35 - 26) \times 90}{2} + \frac{(26 - 8) \times 90}{2} \\ &= \frac{9 \times 45}{2} + \frac{18 \times 45}{2} \\ &= 405 + 810 \\ &= \underline{1215} \end{aligned} \quad (\text{ල.01})$$

(සැ/යු. පාරිභෝගික අතිරික්ත හා නිෂ්පාදන අතිරික්ත වෙන වෙනම ගණනය කර ඇත්නම් ලකුණු ½ බැගින් දෙනු)

බද්දට පසු ආර්ථික අතිරික්තය = බද්දට පසු පාරිභෝගික අතිරික්තය + බද්දට පසු නිෂ්පාදන අතිරික්තය

$$\begin{aligned}
&= \frac{\text{උ. ඉ. මිල} - \text{බ.ප.ස/ මිල} \times \text{බ.ප.ස. ස/ප්} + \frac{\text{බ.ප. විකුණුම්කරුට ලැ.මිල} - \text{අවම සැපයුම්}}{2} \\
&= \frac{(35 - 28) \times 10^{35}}{2} + \frac{(22 - 8) \times 70}{2} \\
&= \frac{7 \times 35}{2} + \frac{14 \times 35}{2} \\
&= 245 + 490 \\
&= \text{රු.735} \quad (\text{ල.02})
\end{aligned}$$

(සැ/යු. පාරිභෝගික අතිරික්ත හා නිෂ්පාදන අතිරික්ත වෙන වෙනම ගණනය කර ඇත්නම් ලකුණු ½ බැගින් දෙන නිසා පාරිභෝගික අතිරික්තයට වන බලපෑම

$$\begin{aligned}
&= \text{බද්ධ පෙර ආර්ථික අතිරික්තය} - \text{බද්ධ පෙර ආර්ථික අතිරික්තය} \\
&= 1215 - 735 \\
&= \text{රු.480} \quad (\text{ල.01})
\end{aligned}$$

(ඊ)

බද්දෙන් පාරිභෝගික දැරූ ප්‍රතිශතය = $\frac{\text{පාරිභෝගික දැරූ මුදල}}{\text{ඒකක මුදල}} \times 100$

$$\begin{aligned}
&= \frac{2}{-6} \times 100 \\
&= 33\% \quad (\text{ල.01})
\end{aligned}$$

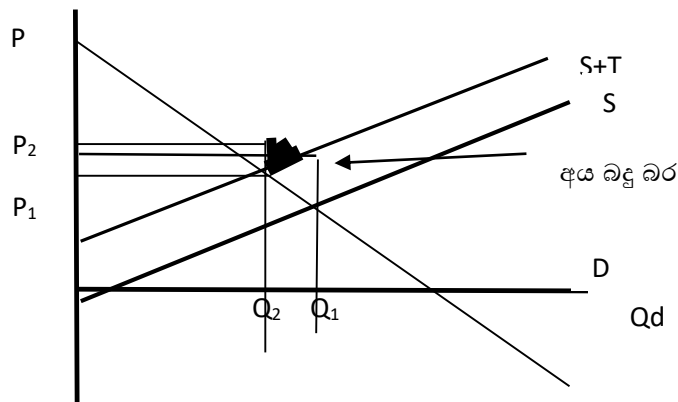
බද්දෙන් පාරිභෝගික දැරූ ප්‍රතිශතය = $\frac{\text{පාරිභෝගික දැරූ මුදල}}{\text{ඒකක මුදල}} \times 100$

$$\begin{aligned}
&= \frac{4}{6} \times 100 \\
&= 67\% \quad (\text{ල.01})
\end{aligned}$$

(උ) ★ අනම්‍ය සැපයුමක් සහ නම්‍ය ඉල්ලුමක් (එක් නිවැරදි කරුණකට ලකුණු 01 බැගින් ලකුණු 02 යි)

(III) ★ බද්ධක් පැනවීම නිසා වෙළෙඳ පොළ ක්‍රියාවලිය විකෘති වීමෙන් ආර්ථික අතිරික්තයට වන හානිය පෙන්වුම් කිරීම සඳහා අය බදු බර නම් සංකල්පය යොදා ගැනේ.

★ බද්ධක් පැනවීම නිසා නිෂ්පාදකයින්ට හා පාරිභෝගිකයාට අහිමිවන අතිරික්තයේ ප්‍රමාණය ආණ්ඩුව බදු වශයෙන් එකතු කර ගනු ලබන ප්‍රමාණයට වඩා විශාල වේ. (එක් කොටසක ල.01 බැගින්)

(නිවැරදි ප්‍රස්ථාරයට ලකුණු 02)

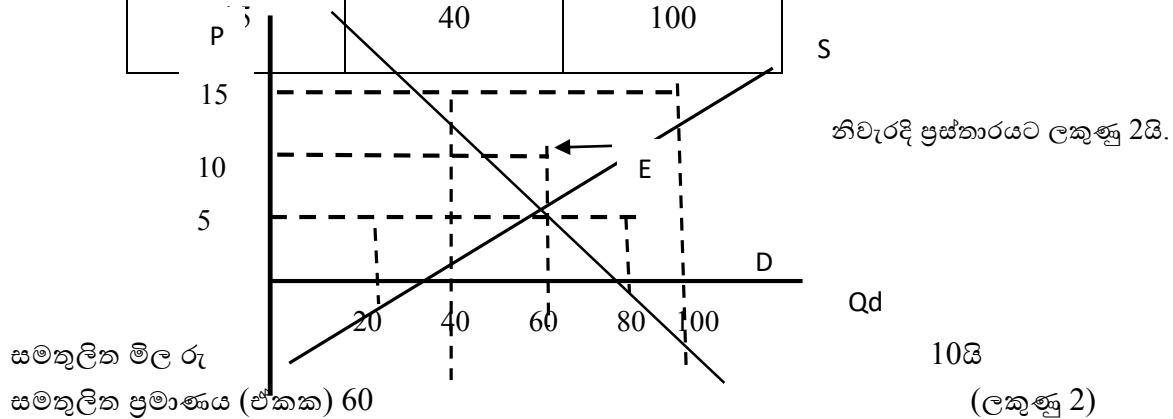
8. (I)

(අ) නිෂ්පාදකයින් දරුණු ලබන විවලාස පිරිවැය අඩුකර ගැනීම සඳහා ආණ්ඩුව විසින් නිෂ්පාදකයින්ට කරනු ලබන මූල්‍යමය නොවන ගෙවීමක් නිෂ්පාදන සහනාධාර නම් වේ.

★ නිෂ්පාදන සහනාධාර ලබා දීම නිසා නිෂ්පාදකයින් වඩා දිරිමත් වී නිෂ්පාදන වැඩි කිරීමට පෙළඹේ. (ල.02)

(එක් කරුණකට ෧.01 බැගින් ෧.02)

(II) (a)

(ආ) සහනාධාරයට පසු සම්තුලිත මිල සෙවීම

$$Q_d = Q_s$$

$$100 - 4pb = -20 + 8ps$$

$$100 - 4pb = -20 + 8 (pb + s)$$

$$100 - 4pb = -20 + 8(pb + 3)$$

$$100 - 4pb = -20 + 8pb + 24)$$

-12pb = -96

Pb = 8

සහනාධාරයට පසු සමතුලිත ප්‍රමාණය

$$Q_d = 100 - 4 p_b$$

$$= 100 - 4(8)$$

$$= 100 - 32$$

$$= \underline{\underline{68 \text{ (එකක)}}}$$

සහනාධාරයට පෙර නිෂ්පාදන අතිරික්තය = සමතුලිත මිල + අවම සැපයුම් මිල + සමතුලිත ප්‍රමාණය

$$\begin{aligned} &= \frac{(10 - 2.50) \times 60}{2} \\ &= 7.50 \times 30 \\ &= \underline{\underline{225}} \end{aligned}$$

(C. 01)

$$\begin{aligned}
 \text{සහනාධාරයට පසු නිෂ්පාදන අතිරික්තය} &= \text{සහනාධාරයෙන් පසු විකුණුම්කරුට ලැබෙන මිල} - \text{අවම සැපයුම් මිල} \\
 &= (11 - 2.50) \times 68 \\
 &= \frac{2}{\underline{289}} \quad (\text{ල.02})
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \left. \begin{array}{l} \text{සහනාධාරය නිසා නිෂ්පාදන} \\ \text{අතිරික්තය වෙනස් වූ ප්‍රමාණය} \end{array} \right\} &= \text{සහනාධාරයට පසු නිෂ්පාදන අතිරික්තය} - \text{සහනාධාරයට පෙර නිෂ්පාදන අතිරික්තය} \\
 &= 289 - 225 \\
 &= 64 = (\text{රු.64කින් නිෂ්පාදන අතිරික්තය වැඩිවී ඇත}) \quad (\text{ල.01})
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 (ඉ) \text{ සහනාධාරයේ බදු බර රජය දැරූ පිරිවැය} &= \text{ඒකක සහනාධාරය} \times \text{සහනාධාරයට සමතුලිත ප්‍රමාණය} \quad (\text{ල. 01}) \\
 &= 3 \times 68 \quad (\text{ල.01}) \\
 &= \underline{\underline{204}} \quad (\text{ල.02})
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 (ඊ) \left. \begin{array}{l} \text{සහනාධාරය නිසා සමාජ සුභ} \\ \text{සාධනයට වන බලපෑම} \end{array} \right\} &= \text{පාරිභෝගික අතිරික්තයන් වැඩිවීම} + \text{නිෂ්පාදන අතිරික්තයන් වැඩිවීම} - \text{රජයේ පිරිවැය} \\
 &= 128 + 64 - 204 \\
 &= 192 - 204 \\
 &= \underline{\underline{-12}}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{සහනාධාරය නිසා සමාජ සුභ සාධනයට වන බලපෑම} &= \text{හෝ} \quad \text{සමතුලිත ප්‍රමාණයේ වෙනස} \times \text{ඒකක සහනාධාරය} \\
 &= \frac{8 \times 3}{2} \\
 &= \frac{2}{\underline{2}} \quad (\text{ල.02})
 \end{aligned}$$

9. (I) ★ කිසියම් භාණ්ඩයක් හෝ සේවයක් හෝ සඳහා වෙළෙඳපොළ ඉල්ලුම හා සැපයුම මගින් තීරණය වී ඇති මිල ඇතැම් විට, පාරිභෝගිකයින්ට සහ නිෂ්පාදකයින්ට අසාධාරණය වන අවස්ථාවලදී ආණ්ඩුව විසින් අණ පනත්, නීති රීති උපයෝගී කර ගනිමින් කෘතීම මිලක් වෙළෙඳපොළේ ඇති කිරීම මිල පාලනය නම් වේ. (ල.01)

★ මිල පාලනයක් ඇති කිරීම තුළින් ආණ්ඩුව අපේක්ෂා කරනුයේ පාරිභෝගිකයින් හා නිෂ්පාදකයින් ආරක්ෂා කිරීමයි. (ල.01)

★ 1. අවම මිල පාලනය

2. උපරිම පාලනය

(ල.02)

(II) ★ සීමිත සැපයුම ඉක්මවා ඉල්ලුමක් ඇතිවීමේ අධි ඉල්ලුම් තත්ත්වයක් ඇති වී වෙළෙඳපොළෙහි භාණ්ඩ හිඟයක් ඇතිවීම.

★ නීති විරෝධී කළු කඩ මිලක් යටතේ භාණ්ඩ අලෙවි කිරීමට ව්‍යාපාරිකයින් උත්සහ කිරීම සහ ඒ තුළින් පාරිභෝගික අතිරික්තය සුරා කෑමට ලක්වීම.

★ කළු කඩ මිල නිසා පෙර තිබූ සමතුලිත මිලටත් වඩා ඉහළ මිලකට භාණ්ඩ අලෙවි කිරීම.

★ උපරිම මිලක් සමඟින් නිෂ්පාදකයින්ගේ ලාභ වන නිසා එම නිෂ්පාදන ක්ෂේත්‍රයේ කරනු ලබන ආයෝජන සීමා වීම.

★ උපරිම මිල සීමාව නිසා පාරිභෝගික අතිරික්තයට හා නිෂ්පාදන අතිරික්තයට බලපෑමක් ඇතිවීම නිසා සමාජ සුභ සාධනයට හානි සිදුවීම.

(ඉහත සඳහන් ඕනෑම කරුණකට ලකුණු 01 බැගින් ලකුණු 04 යි)

(III) (අ) $A + B + C + D + E + F$ (ල.02)

(ආ) $A + F$ (ල.02)

(ඉ) $P_2 - P_1$ අතර (ල.02)

($P_2 - P_1$ අතර වෙනස දක්වා ඇත්නම් ලකුණු නොදෙන්න)

$$\begin{aligned} \text{(ඊ) අභිමත සුභ සාධන} &= B + D - (B + C + D + E) \\ &= B + D - B - C - D - E \\ &= \underline{-(C+E)} \end{aligned} \quad (\text{ල.02})$$

(IV) මිල නොවන විකල්ප ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයකි.

★ සලාක පත් යොදා ගැනීම

★ පෝලිම් ක්‍රමය

★ අල්ලස් මගින් සලාකනය කිරීම (හිත මිතුරුකම්, සම්බන්ධතා ආදිය)

★ කළු කඩ මිල

★ වෙනත් භාණ්ඩ සමඟ සම්බන්ධ කර සලාක කිරීම. (ඕනෑම කරුණකට ලකුණු 01 බැගින් ල)

10. (I)

★ රජය විසින් නියම කරනු ලබන අවම මිල යටතේ නිෂ්පාදකයා වෙළෙඳපළට සැපයීමට කැමති මුළු භාණ්ඩ ප්‍රමාණයෙන් අවම මිල යටතේ පාරිභෝගිකයින් මිල දී ගෙන ඉතිරිවන අතිරික්ත සැපයුම රජය මිල ගැනීමේ ප්‍රතිපත්තිය රජය මිල දී ගැනීම සහිත මිල ආධාරක ප්‍රතිපත්තිය නම් වේ.

★ ඌන පූර්ණ ගෙවීම් ක්‍රමය යනු අවම මිල සීමාව යටතේ නිෂ්පාදකයන් වෙළෙඳපළට සැපයීමට කැමති මුළු භාණ්ඩ ප්‍රමාණයම පාරිභෝගිකයා ගෙවීමට කැමති වෙළෙඳ මිල තීරණය වන මිලක් රජය විසින් පණවන ලද අවම මිලක් අතර ප්‍රමාණය රජය විසින් නිෂ්පාදකයාට ගෙවීම ඌන පූර්ණ ගෙවීම් ක්‍රමය වේ. (ලකුණු 2 බැගින් ලකුණු 04)

(II) ★ සහතික මිල ක්‍රමය

★ ඌන පූර්ණ ගෙවීම් ක්‍රමය

★ අවම මිල ප්‍රතිපත්තිය

★ නිෂ්පාදන සලාක ලබා දීම

★ භූමිය වගාවට යොදා නොගැනීමට සානුබල ලබා දීම.

★ ස්වාරක්ෂක තොග පවත්වාගෙන යාම.

★ අපනයන සඳහා සහනාධාර ලබා දීම.

★ වෙළෙඳපොළ තොරතුරු සපයාදීම. (එක් කරුණකට ලකුණු 01 බැගින් ලකුණු 04)

(III) (අ) $A + B + C + H + G$ (ල.02)

(ආ) $D + C + B + E$ (ල.02)

(ඉ) $B + E + F + G + H + C$ (ල.02)

(ඊ) 1. නිෂ්පාදකයාගේ අයහාරය
 $B + E + F + G + H + C + D + I + J$ (ල.01)

2. පාරිභෝගික පැහැදීම
 $D + I + J$ (ල.01)

(IV) ★ අතිරික්ත නිෂ්පාදනය වෙළෙඳපොළෙහි ගොඩ නැඟීම. (තොග සමුච්චනය වීම)

★ විරැකියාව ඇතිවීම. (සේවා සම්බන්ධතා)

★ වෙළෙඳුන් නීතියෙන් පලායාමට තැත් කිරීම. (අවම මිල නාමික මිලක් ලෙස සලකා අඩු මිලට භාණ්ඩ අලෙවි කිරීම)

★ අධි ආයෝජන තත්ත්වයක් උද්ගත වීම.

★ පාරිභෝගික අතිරික්තයට, නිෂ්පාදන අතිරික්තය මෙන්ම සමාජ සුභ සාධනයට බලපෑම් ඇති වීම.

(කරුණු 01 කට ලකුණු 01 බැගින් ලකුණු 04 යි)